

Lenka Kasáčová

***REFLEXIA A HODNOTENIE V PRIMÁRNOM VDELÁVANÍ,*
KASÁČOVÁ – DOUŠKOVÁ A KOL.
[BANSKÁ BYSTRICA: BELIANUM, 2014]**

Publikácia *Reflexia a hodnotenie v primárnom vdelávaní* je výsledkom medzinárodnej kolegiálnej spolupráce medzi dvoma inštitúciami pripravujúcimi učiteľov: slovenskou Pedagogickou fakultou na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici a Fakultou psychológie a humanitných vied Krakowskej Akadémie Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Na tvorbe tejto spoločnej monografie s aktuálnou témou participovalo 10 autorov, z ktorých viacerí pôsobia ako pedagógovia na Katedre predškolskej a elemnetárnej pedagogiky. Tu téma reflexívne orientovanej výučby rezonuje v teoretickej a praktickej podobe už dlhšiu dobu. Výsledkom niekoľkoročnej výmeny skúseností medzi slovesnou a poľskou stranou je okrem viacerých workshopov prezentujúcich a porovnávajúcich zistenia na oboch stranách aj táto publikácia, ktorá predstavuje zúročenie snáh o skvalitnenie výučby na primárnom stupni ako aj prípravy budúcich učiteľov pre tento stupeň vzdelávania. Vzniklo tak dielo, ktoré pokrýva široké spektrum orientácie primárneho vzdelávania.

Autorskému tímu sa podarilo profilovať všetky nosné didaktiky primárneho vzdelávania, pričom základnú koncepčnú os tvorí reflexia vo výučbe, vo vzdelávaní aj v príprave učiteľa a hodnotenie ako základný moment, ktorý posúva kvalitu vo vzdelávaní, ale aj sebarozvoji jednotlivca. Treba konštatovať, že

ciele, ktoré v úvode editori uvádzajú sa podarilo naplniť presvedčivo. Publikácia vysvetľuje teoretické východiská, zdôvodňuje prínos takto orientovanej výučby pre učiaceho sa jedinca a uvádza príklady využitia rozvíjajúceho hodnotenia v priereze odborových didaktík. Takto prezentuje aktuálnu pedagogickú tému a poskytuje kvalitný študijný materiál nielen študentom učiteľstva, ale aj učiteľom v praxi.

Vstup do problematiky a teoretické východiská predkladá Bronislava Kasáčová v prvej kapitole. Ujasňuje ako sa v reflexívnej výučbe využívajú modely rolí, ktoré v procesoch učenia vytvárajú sociálnu štruktúru neustále obklopujúcu účastníkov takto poňatej výučby. Základné prvky sú reflexia a permanentný dialóg. Sú tiež kľúčovou osou výučby prepájajúcej učiteľov a žiakov vo vzájomnom procese učenia sa. Tak ako reflexia vychádza z fenomenologického poňatia, tak aj reflexívna výučba je zdôraznením podpory rozvoja učiaceho sa v zmysle umožnenia chápať jeho individuálne potreby. Schopnosť sebarozvoja má veľký význam aj v profesijnom rozvoji učiteľa a týmto sa teoretický cyklus uzavára do permanentného cyklu.

V druhej kapitole Mariana Cabanová venuje pozornosť na nadväzujúce pojmy a to diagnostikovanie a hodnotenie v práci učiteľa. Poníma ich ako dynamický systém v procese poznávania sociálnych rolí dieťaťa. Diagnostikovanie je považované za nevyhnutný podklad pre hodnotenie v práci učiteľa. V tomto poňatí je diagnostikovanie napojené na permanentnú reflexiu a hodnotenie nie je uzavretím pedagógovho pôsobenia, ale počiatkom nasledujúceho plánovania a konania. Tieto koncepty autorka poňala v piatich podkapitolách, ktoré venujú pozornosť učiteľovi a jeho spôsobilosti hodnotiť v porovnaní vo viacerých krajinách a vymedzenie požiadaviek v legislatívnych dokumentoch.

Hodnotenie vo väzbe na kompetencie vo vzdelávaní tematizuje Alena Doušková. Objasňuje ako sa chápe pojem kľúčových kompetencií. Vo výučbe, kde je žiak konfrontovaný s jej cieľom a je aktívnym spoluposudzovateľom svojho pokroku sa stáva spoluzodpovedným za vlastné učenie. Model rozvíjajúceho hodnotenia počíta s aktivizáciou žiaka v procesa nadobúdania kompetencií. Na to nadväzuje vysvetlenie ako učiteľ využíva činnosti hodnotenia, nie už ako odmenu alebo trest, ale ako podnet udržiavania motivácie učiaceho sa. Metodický manuál predstavuje vhodné nástroje kriteriálneho hodnotenia a spätnej väzby využívané vo výučbe – hodnotiace rubriky.

Na konkretizáciu využitia kriteriálneho hodnotenia v špecifických podmienkach odborových didaktík sú orientované ďalšie kapitoly. Hodnotenie v jazykovej a literárnej edukácii (v spoluautorstve Babiaková – Kováčová – Pilátová) sa konkretizujú procesy rozvíjajúceho hodnotenia vo výučbe materiského jazyka. V nadväznosti na rozvoj gramotnosti sa venujú komunikačnej kompetencii ako podmienke školského vzdelávania. Kapitola k hodnoteniu v matematike v autorstve Ľubice Gerovej prezentuje komplexné poňatie hodnotenia v klasickom predmete primárneho vzdelávania smerujúc k rozvoju matematickej gramotnosti.

V týchto súvislostiach sa venuje aj osobitnému postaveniu predmetu v kurikle primárneho vzdelávania. Ružena Tomkuliaková zas rozpracúva príklady kriteriálneho hodnotenia vo vzťahu ku kľúčovým kompetenciám v prírodovednom vzdelávaní.

Veľmi prínosnou sú záverečné kapitoly poľských autoriek orientovaných na umelecko-expresívnu výučbu. Joanna Aksman prezentuje výstupy a zistenia projektu Nauka – Sztuka – Edukacja. Projekt medzinárodnej spolupráce je zameraný na spôsoby identifikácie výtvarne nadaného dieťaťa a rozpracúva metodiku práce s ním. Uvádzajú nástroj určený pre učiteľov a rodičov, ktorý môže pomôcť včasnému odhaleniu nadania u dieťaťa. Jolanta Gabzdyl uzatvára publikáciu kapitolou o cieľoch ako kategórii hodnotenia efektivity učenia sa v primárnom vzdelávaní. Analyzuje ako súvisí cieľ a dosahovanie vzdelávacích efektov. V ich chápaní školy ako slobodného miesta, kde sa každý žiak môže kreatívne realizovať a zaslúži si kompetentné hodnotenie nadväzujú na koncept umenia ako kapitálu, ktoré naznačil už Joseph Beuys v 60-tych rokoch. Ak chceme kumulovať kreativitu a kompetencie, je potrebné pristupovať ku každému dieťaťu ako k niekomu, kto je schopný sám kreovať svoje schopnosti.

Publikácia ako celok predstavuje komplexné uchopenie pre prax inšpiratívneho konceptu hodnotenia a dúfame že v pozitívnom zmysle prispeje k transformácii v hodnotení a k prieniku myšlienok reflexívnej výučby školskej reality aj v širšom rozsahu.

